

บทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรม
ทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น*

The Role of Community Leaders in the Promotion of Buddhist
Political Ethics for Local Development in Khon Kaen Province

ภูกาญจนาภักดิ์ ปุณณัมย์ และเกษรา ภาทอง
Phukanchanakrit Pulanram and Ketsada Phathong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pagsa.2522@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์บทบาทของผู้นำชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 2) วิเคราะห์จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น และ 3) เสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน ใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้นำชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ 6 ด้าน คือ 1) หลักภาวะผู้นำ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักคุณธรรม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักนิติธรรม และ 6) หลักจารีตประเพณี

2. จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น ผู้นำชุมชนได้ใช้บทบาทในการครองตน ครองคน ครองงาน ด้วยจริยธรรมทางการเมือง เพื่อประพฤติปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองการปกครองตามหลักราชธรรม 10 ซึ่งจัดแบ่งเป็นหมวดตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ 1) หมวดศีล คือ ทาน (แบ่งปัน) ศีล (ประพฤติดีงาม) อวิหิงสา (ไม่เบียดเบียน) 2) หมวดสมาธิ คือ ปริจาคะ (เสียสละ) อาชวาระ (ซื่อตรง) มัททวะ (อ่อนโยน) ตปะ (มุ่งบำเพ็ญเพียร) อักโกธะ (ไม่โกรธ) ชันติ (อดทน) และ 3) หมวดปัญญา คือ อวิโรธนะ

*ได้รับบทความ: 9 พฤศจิกายน 2566; แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 6 มีนาคม 2567

Received: November 9, 2023; Revised: December 12, 2023; Accepted: March 6, 2024

(เที่ยงธรรม)

3. การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผู้นำชุมชนได้มีการเสริมสร้างบทบาทและพฤติกรรม 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม 3) พฤติกรรมทางการเมือง และ 4) ความน่าเชื่อถือทางการเมือง ซึ่งเป็นการสนองความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่น 3 ด้านหลัก คือ 1) เสรีภาพ 2) เศรษฐกิจ และ 3) สันติสุข โดยมีหลักการบริหารนิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักการสร้างความเจริญแบบสามัคคีธรรม และเป็นฐานสำคัญเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน ตามหลักการปกครองที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”

คำสำคัญ: บทบาท; ผู้นำชุมชน; จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to: 1) Analyze the role of community leaders in Khon Kaen province. 2) Analyze Buddhist Political Ethics in Khon Kaen, and 3) Strengthen Buddhist Ethics for local Development in Khon Kaen province. It is qualitative research using document study and related research. In-depth interview from 35 key informants and focus group discussions by 12 qualified experts. Use content analysis techniques to add content and check the accuracy and completeness of the data using triangulation techniques. The present it descriptively.

The research results were as follows:

1. The role of community leaders in Khon Kaen province used their role to perform duties 6 aspects: 1) Leadership 2) Participation 3) Morality 4) Transparency 5) Rule of law and 6) Tradition.

2. The Buddhist Political Ethics in Khon Kaen province. The community leaders have used their role to control themselves, manage people and manage work with political Ethics. To carry out political and administrative duties according to the doctrines of RĀJADHAMMA 10, which are divided into categories according to the Threefold training doctrines e.i. 1) the category of SĪLA (the precept or high moral character) includes DĀNA (charity) SĪLA (the precept) good conduct and AVIHIMŚĀ (non- violence) 2) The category of SAMĀDHI (meditation) includes PARICCĀGA (sacrifice), ĀJJAVA (honesty), MADDAVA (kindness), TAPA (self-control), AKKODHA (non-anger) and KHANTI (patience) and 3) The category of PAÑÑĀ (wisdom) include AVIRODHANA (conformity to the Law).

3. Strengthen Buddhist Ethics for local development in Khon Kaen province. The community leaders have strengthened their roles and consumer behavior: namely 1) Political participation 2) Social responsibility 3) Political behavior and 4) Political credibility which responds to the needs of local citizens in 3 areas e.i. 1) Liberty 2) Economy and 3) Peace, which the doctrines of APARIHĀNİYADHAMMA 7, which is important doctrines for building unity and prosperity to promote local development to be sustainable according to the principles of governance that “Cure Suffering, Nourish Happiness”.

Keywords: Role; Community Leaders; Buddhist Political Ethics; Local Development

1. บทนำ

ประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมืองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ หรืออาจถือตามคำกล่าวของอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) อดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาที่เคยได้กล่าวคำสุนทรพจน์ไว้ว่า “ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (government of the people, by the people and for the people)” (Helana, 1999, pp. 1-2) ซึ่งไม่ว่าคนจะกล่าวว่าย่างไรก็ตาม ความจริงก็เป็นอยู่อย่างนั้น เสียงส่วนใหญ่ก็ตัดสินใจได้เฉพาะว่า จะเอาอย่างไร คือบอกความต้องการของประชาชนที่ว่า สังคมประชาธิปไตยนั้นใช้เสียงส่วนใหญ่ตัดสินใจ ก็คือบอกความต้องการของประชาชนว่า จะเอาอย่างไร หากแต่ความต้องการของประชาชนที่ว่า จะเอาอย่างนั้น จะเกิดประโยชน์ดีงามแท้จริง ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ ว่า อะไรจริง อะไรถูกต้อง อะไรดีงาม อะไรเป็น

ประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์แล้ว จึงเลือกตัดสินใจเอาสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เป็นประโยชน์นั้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

ในอดีตที่ผ่านมาปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือได้มาสืบเนื่องจากการปฏิบัติหรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เหล่านั้นนับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดผลร้ายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะนำพาประเทศไปสู่ความเจริญเทียบเท่าอารยะประเทศ โดยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อเรียกร้องจากหลายฝ่ายเพื่อหาแนวทางป้องกันและปราบปรามอย่างเป็นรูปธรรม (ณรงค์ ศรีนาท, ม.ป.ป. อ้างถึงใน โชคสุข กรกิตติชัย, 2565) จนมีการกำหนดเป็นกฎหมาย และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.

2518 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518 ในสมัยนายสัญญา ธรรมศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ป.” (สำนักกำกับและตรวจสอบสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550, หน้า 19 อ้างถึงใน โชคสุข กรกิตติชัย, 2565) ทำหน้าที่ดำเนินงานเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวสามารถบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหมายถึงข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหมายรวมถึงกรรมการอนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายดังกล่าวจะสามารถใช้บังคับเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย ด้วยเหตุที่ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. มิใช่องค์กรอิสระ กระบวนการดำเนินงานยังต้องขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากข้อกล่าวหาใดมีความเกี่ยวข้องพาดพิงไปถึงบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประพฤติมิชอบต่อตำแหน่งหน้าที่เสียเอง กฎหมายข้างต้นก็จะบังคับใช้ไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้

กฎหมาย กล่าวคือการดำเนินคดีแก่บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในทางการเมืองเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เพราะองค์กรที่มีอำนาจในการดำเนินคดีทั้งการสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการพิจารณาพิพากษาคดี อาจเกิดความเกรงกลัวต่ออิทธิพลในทางการเมืองได้ ทำให้เกิดความไม่กล้าหรือลังเลที่จะดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมาย (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์ วัฒนกุล, 2545, หน้า 29, อ้างถึงใน โชคสุข กรกิตติชัย, 2565) ผลจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ได้มีเพียงศาลยุติธรรมเท่านั้น ที่สามารถใช้กฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งบังคับใช้สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริต จนกระทั่งเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีนพพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ซึ่งเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และมีประเด็นของการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงรวมอยู่ด้วย ภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 สถานการณ์บ้านเมืองยังไม่สงบเรียบร้อย มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง จนเกิดมีกระแสเรียกร้องเรื่องการปฏิรูปการเมืองขึ้น เพื่อแก้ไขความล้มเหลวของระบบการเมือง ทั้งเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การซื้อสิทธิขายเสียง การไร้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของประชาชน จนเป็นเหตุให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว การขาดจริยธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัญหาสำคัญในสังคมปัจจุบัน อาทิเช่น กรณีเกี่ยวเรื่องการทุจริตในระดับประเทศ จากเหตุการณ์นายบุญทรง เตริยาภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีความผิดในคดีทุจริตโครงการระบายข้าวแบบจีทูจี โดยเมื่อวันที่ 25 ส.ค. 2560 ศาลฎีกา พิพากษาจำคุกนายบุญทรง 42 ปี กรณีมีส่วนรู้เห็นในการทุจริตระบายข้าวแบบจีทูจี ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และ ผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 หรือ พ.ร.บ. อื้อว้า ซึ่งมีอัตราโทษรุนแรง และได้ยื่นอุทธรณ์คดีต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามกฎหมายใหม่ เพื่อขอลดโทษเนื่องจากมีพยานหลักฐานเพิ่มเติม แต่อัยการโจทก์ได้กลับขออุทธรณ์เพิ่มโทษจำเลยเพื่อต่อสู้ด้วย ในที่สุดศาลได้พิพากษาแก้โทษจำคุกนายบุญทรง โดยเพิ่มอีกกระทงหนึ่งเป็นเวลา 6 ปี จากโทษเดิม 42 ปี เป็น 48 ปี และเมื่อวันที่ 7 ธ.ค.2564 เว็บไซต์ ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่พระราชกฤษฎีกา พระราชทานอภัยโทษ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธ.ค. 2564 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ ที่มีความประพฤติดีให้ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้นกลับเป็นพลเมืองดี อันจะเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ

สืบไปโดยนายบุญทรง เตริยาภิรมย์ อายุ 61 ปี เป็นนักโทษชั้นเยี่ยม จากคดีโครงการจำนำข้าวในรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งศาลพิพากษาปี 2560 กำหนดโทษไว้ 48 ปี ได้รับพระราชทานอภัยโทษปี 2564 รอบแรก เหลือวันต้องโทษจำคุก 16 ปี และได้รับพระราชทานอภัยโทษปีเดียวกันนี้ ในรอบสอง เหลือวันต้องโทษ 10 ปี จะพ้นโทษ 21 เม.ย. 2571 (ไทย พีบีเอส (Thai PBS), 2566)

นอกจากนี้ ยังมีกรณีการขาดจริยธรรมทางการเมืองในระดับจังหวัด จากเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2564 นายอนุศาสตร์ สอนศิลป์ ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด ได้ส่งเอกสารถึงสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ว่า วันนี้นำเรียนความเคลื่อนไหวในการดำเนินคดีความอาญา เลขคดีที่ อ.89/2564 พนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น โจทก์ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นผู้เสียหาย (โจทก์ร่วม) 1) นายนพรัตน์ สร้างนานอก 2) นายสมศักดิ์ โคตวงศ์ 3) นายนิวัฒน์ นิราศสูงเนิน 4) นางวราพร ธรณี จำเลย และเลขคดีที่ อ.258/2564 พนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น เป็นโจทก์ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด เป็นผู้เสียหาย (โจทก์ร่วม) นายเอกราช ช่างเหลา จำเลย ร่วมกันยื่นยกข้อหาฟ้องปลอมแปลงเอกสาร (สมุดคู่ฝาก) และคดีความแพ่งคดีหมายเลขดำที่ พฎ1/2564 (หนังสือพิมพ์โคราช คนอีสาน, 2563) ซึ่งต่อมาในวันที่ 29 ก.ย. 2566 ศาลจังหวัดขอนแก่น ยกฟ้อง 3 อดีตนายกกรรมการ และ 1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น คดีร่วมกันยกเงินกว่า 431 ล้านบาท

ปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมคดีนี้ พนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น โจทก์ และ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด โจทก์ร่วม ยื่นฟ้องนายณพรัตน์, นายสมศักดิ์, นายนิวัฒน์ อดีต กรรมการบริหารฯ และนางวราพร เจ้าหน้าที่ฝ่าย บัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น เป็นจำเลยที่ 1-4 ตามลำดับ ฐานร่วมกันยักยอกทรัพย์ ปลอม แปรเอกสารสิทธิหรือสมุดคู่ฝาก และใช้เอกสาร สิทธิปลอม หลังร่วมกับนายเอกราช ช่างเหลา สส.ขอนแก่น เขต 4 พรรคภูมิใจไทย จำเลยที่แยก ฟ้องอีกคดี ยักยอกเงินกว่า 431 ล้านบาท ระหว่าง ปี 2554-2561 โดยจำเลยทั้ง 4 ให้การปฏิเสธตลอด ข้อกล่าวหา (สำนักข่าวไทย อสมท., 2566)

จากกรณีที่กำลังมาข้างต้นนั้น เป็นเพียง หนึ่งในหลายกรณีที่เกิดขึ้นกับนักการเมือง สะท้อน ถึงจิตสำนึก และมาตรฐานด้านจริยธรรมที่ต้อง แสดงความรับผิดชอบทางการเมือง จริยธรรม นักการเมือง ถือเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสนใจ และเป็นเรื่องท้าทายสำหรับนักการเมือง แม้ในปัจจุบัน จะมีนักการเมืองบางคนที่ยอมรับในการปฏิบัติตน ตามแนวจริยธรรม แต่ก็ยังมีนักการเมืองบางคนที่ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่าง ในขณะที่นักวิชาการ ระบุว่า ยังจำเป็นต้องพัฒนาความรับผิดชอบ นักการเมืองไทย ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เนื่องด้วย นักการเมือง หรือผู้บริหารแผ่นดิน ที่ดำเนินกิจการ บ้านเมืองก็เพื่อสร้างสภาพที่เอื้อให้ประชาชนและ สังคมเดินหน้าไปสู่เป้าหมายแห่งชีวิต และเป้าหมายแห่งสังคม การที่จะทำหน้าที่นี้ได้ จะต้อง มี ปัญญาว่าอะไรดี อะไรเป็นประโยชน์ที่แท้จริง อะไรควรเป็นเป้าหมายของชีวิต อะไรควรเป็นเป้า

หมายของสังคม เพราะเราไม่ได้ปกครองหรือ บริหารกิจการบ้านเมืองเพียงเพื่อให้บ้านเมืองสงบ สุขอยู่หนึ่ง ๆ ซึ่งการที่จะสร้างสภาพที่เอื้อนั้น นักการเมืองหรือผู้บริหารแผ่นดิน ก็จะต้องมีปัญญาที่รู้ เข้าใจว่า จะให้เอื้อต่อเป้าหมายอะไร อะไรดีงาม อะไรเป็นประโยชน์ อะไรควรจะเป็นเป้าหมาย อะไร เป็นอารยธรรมที่แท้จริง เพราะฉะนั้น นักการเมือง นักบริหาร นักการปกครอง จึงต้องแสวงปัญญาอยู่ เสมอ โดยถือเป็นหน้าที่ ฯลฯ ดังคำที่ว่า “ถ้าเมื่อฝูง โคข้ามฟากไปอยู่ โคผู้นำฝูงไปคด เมื่อมีโคผู้นำฝูง ไปคด โคทั้งหมดนี้ ก็ยอมไปคด ฉันทใด ในหมู่มนุษย์ ก็ฉันทนั้นเหมือนกัน ผู้ใดได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ ประเสริฐสุด ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม จะป่วย กล่าวไปถึงประชาชนนอกนี้ ชาวเมืองทั้งปวงย่อม อยู่เป็นทุกข์ ถ้าพระราชาไม่ทรงดำรงอยู่ในธรรม ถ้า เมื่อฝูงโคข้ามฟากไปอยู่ โคผู้นำฝูงไปตรง เมื่อมีโค ผู้นำฝูงไปตรง โคทั้งหมดนั้นก็ไปตรง ฉันทใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้นเหมือนกัน ผู้ใดได้รับสมมติว่า เป็นผู้ ประเสริฐสุด ถ้าแม้ผู้นั้นประพฤติเป็นธรรม ไม่จำ ต้องกล่าวถึงประชาชนนอกนี้ ชาวเมืองทั้งปวงย่อม อยู่เป็นสุข ถ้าพระราชาทรงดำรงอยู่ในธรรม ฯลฯ” (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559)

ในปัจจุบันนี้ สังคมไทยกลายเป็นสังคม นิยมวัตถุทำให้คนคิดเห็นออกห่างจากหลักพุทธ ธรรม ต่างคนต่างมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์ตาม การเปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกโดยมิได้คำนึงถึง คุณธรรมจริยธรรม เพราะเหตุนี้ ผู้นำทางการเมือง จึงถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการ เมือง เพราะหากผู้นำทางการเมืองขาดซึ่งคุณธรรม และจริยธรรมทางการเมืองแล้วก็มักจะก่อปัญหา

ผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างๆ หลักพุทธธรรมถือเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาแก้ปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้น อาทิเช่น การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ การทุจริตและการทำผิดกฎหมาย การใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนเองหรือกลุ่มบุคคลบางราย โดยทุจริตและการละเมิดกฎหมาย รวมถึงการปกปิดข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้นำมีทุกระดับในสังคม ซึ่งในระดับท้องถิ่นเป็นระดับที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ผู้นำชุมชนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน และจากรายงานของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริต ผลดำเนินงานจัดการเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ “กรณีร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ของศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2566 มีการร้องเรียน จำนวน 70 เรื่อง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) กล่าวโทษเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการทุจริตของโครงการการบริหารงบประมาณ การบริหารกองทุน การจัดซื้อจัดจ้าง การเรียกรับผลประโยชน์ หรือพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เหมาะสม จำนวน 46 เรื่อง 2) ได้รับผลกระทบจากการบริการ/การบริการภาครัฐ จำนวน 20 เรื่อง และ 3) ร้องเรียนโครงการของรัฐอื่นๆ อาทิเช่น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ไทยชนะ เราชนะ และเราเที่ยวด้วยกัน จำนวน 4 เรื่อง (สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) จังหวัดขอนแก่น, 2566)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง บทบาทของ

ผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้นำชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมวิธีดำเนินการวิจัยต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Sources) ซึ่งเอกสารที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และอื่นๆ ทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ งานนิพนธ์ของนักปราชญ์สำคัญๆ ทางพระพุทธศาสนา บทความ วารสาร เอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย เอกสารรายงานต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทัศนะของประชาชนในพื้นที่ ตามขอบเขตเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี และตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีการศึกษาโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากบุคคลทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายจังหวัดขอนแก่น รวมถึงนักวิชาการ ทั้งที่เป็นคหบดีและพระสงฆ์นักวิชาการในประเทศไทย จำนวน 35 รูป/คน สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่มหลักๆ ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา/พระสงฆ์นักพัฒนาผู้มีบทบาทเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมือง คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ บุคคลผู้มีประสบการณ์เข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองและเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา หรือมีผลงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นที่ประจักษ์ และมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ จำนวน 5 รูป/คน กลุ่มที่ 2 นักวิชาการจากสถาบันทางการศึกษา คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน 5 รูป/คน กลุ่มที่ 3 ภาครัฐ ทั้งฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริหาร ที่ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง คือ นายอำเภอ (จำนวน 5 คน) ปลัดเทศบาล (จำนวน 3 คน) และหรือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (จำนวน 2 คน) รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 4 ภาค

ประชาชน ประกอบด้วย ผู้มีความรู้ด้านการเมือง การปกครอง และติดตามสถานการณ์ข่าวสารบ้านเมืองเป็นประจำ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 5 นักการเมือง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีบทบาททางการเมืองไทย จำนวน 3 คน และ กลุ่มที่ 6 ผู้นำชุมชนแบบที่เป็นทางการ ทั้งฝ่ายท้องถิ่น และฝ่ายท้องถิ่น และผู้นำชุมชนแบบที่ไม่เป็นทางการ (ปราชญ์ชาวบ้าน) ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี (จำนวน 3 คน) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (จำนวน 2 คน) กำนัน (จำนวน 1 คน) ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 3 คน) และปราชญ์ชาวบ้าน (จำนวน 1 คน) รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

3. วิธีการศึกษาโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อต้องการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หารลักษณะร่วม (Common Character) รวมถึงหาข้อสรุปร่วม (Common Conclusion) และวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติ โดยมีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จำนวน 12 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง

(Structured Interview)

การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และอื่นๆ ทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ ตำรา งานนิพนธ์ของนักปราชญ์สำคัญๆ บทความ วารสาร เอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทย เอกสารรายงานต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทัศนะของนักวิชาการ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ตามขอบเขตเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี และตามกรอบแนวคิดในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท (Content Analysis) วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) วิธีการบูรณาการ (Integrate) และควบคุมคุณภาพของงานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า (Triangulation Techniques) โดยมีการนำแนวคิดนี้มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยอาศัยแง่มุมที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือของข้อมูล สามารถจำแนกเป็น 4 วิธี คือ 1) ต่างวิธี (Methods Triangulation) 2) ต่างแหล่ง

ข้อมูล (Triangulation of Sources) 3) ต่างผู้วิเคราะห์ (Analysis Triangulation) และ 4) ต่างทฤษฎี/แนวคิด (Theory/Perspective Triangulation)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นพบทั้งจากผลของการสัมภาษณ์เชิงลึก และทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการทั้งในฝ่ายปกครองท้องถิ่น และฝ่ายบริหารท้องถิ่น รวมถึงผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่ได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่แบบครองตน ครองคน ครองงาน อันประกอบด้วย 6 ด้านหลักๆ (LPMTRT) คือ 1) บทบาทตามหลักภาวะผู้นำ (L: Leadership) คือผู้นำชุมชนมีบทบาทเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่นได้ ปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำเชื่อถือ เป็นกลาง มุ่งมั่น ทุ่่มเท สร้างโอกาสที่จะพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าได้ 2) บทบาทตามหลักการมีส่วนร่วม (P: Participation) คือผู้นำชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในเชิงปฏิบัติแบบร่วมฟัง ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำ ร่วมเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำชุมชนจำต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่

สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 3) บทบาทตามหลักคุณธรรม (M: Morality) คือผู้นำชุมชนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ หรือในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม เป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองที่ดี ยึดมั่นความถูกต้อง โดยดำรงตนอยู่บนหลักการแห่งเหตุและผล ซื่อสัตย์ ทั้งกับตนเองและผู้อื่น 4) บทบาทตามหลักความโปร่งใส (T: Transparency) คือ ผู้นำชุมชนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ ให้ให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ 5) บทบาทตามหลักนิติธรรม (R: Rule of Law) คือผู้นำชุมชนจำต้องถือหลักกฎหมายและใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรมเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ และมีความยุติธรรมเที่ยงธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ และ 6) บทบาทตามหลักจารีต ประเพณี (T: Tradition) คือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมนำวิถีปฏิบัติ และยึดหลักแบบแผนตามจารีต ประเพณี ปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ สร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาตามยุคสมัย โดยยังตระหนักรักษาดำรงขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่สืบสานต่อไป โดยผ่านความสัมพันธ์ระหว่างคน เคารพคน คนเคารพธรรมชาติ และคนเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติ มาตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบัน จาก

การวิเคราะห์บทบาทของผู้นำชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ทำให้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ คือ ความต้องการอันพึงประสงค์ของพลเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ด้านเสรีภาพ (L: Liberty) หมายถึง ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนมีเสรีภาพตามบทบาทหน้าที่ของพลเมือง แต่อยู่บนหลักกฎเกณฑ์ กติกา และกฎหมายที่ยอมรับร่วมกัน

2. จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของจริยธรรมทางการเมืองตามหลักราชธรรม 10 (10R: 10 RĀJADHAMMA) โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างหลักการทางตะวันตก ตะวันออก โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ อันเป็นวิธีการในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนเกิดการมองเห็นคุณค่า มีจิตสำนึกที่ดี เกิดสิ่งเร้า และนำไปสู่อุปนิสัยเชิงบวก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดแบ่งเป็นหมวดๆ ตามหลักไตรสิกขาได้ 3 หมวด (SSP) ได้แก่ 1) หมวดศีล (S: SĪLA) ประกอบด้วย (1) ทาน (การแบ่งปัน) คือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้รู้จักให้หรือแบ่งปันก่อน เป็นผู้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ให้โอกาส เพื่อสร้างความสุขให้กับประชาชน ผู้ได้ปกครองโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (2) ศีล (ความประพฤติดีงาม) คือผู้นำต้องวางตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีงามตามหลักศีลทั้งกาย วาจา และมีจิตสำนึกที่ดี ไม่ประพฤติผิดจารีต ประเพณี และกฎ กติกาทางสังคม และ (3) อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) คือ ผู้นำชุมชนที่ดี ต้องนำพาทีมงานและสมาชิกในชุมชนให้สามารถเดินไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจ โดยไม่เบียดเบียน บังคับ กดขี่ ข่มเหง

และก่อความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชน 2) หมวดสมาธิ (S: SAMĀDHI) ประกอบด้วย (1) ปริจจาคะ (การเสียสละ) คือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักเสียสละให้กับส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญโดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนและกลุ่มพวกพ้อง โดยเน้นสร้างโอกาส สร้างช่องทางการทำมาหาเลี้ยงชีพ และสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชน ให้สามารถดำรงตนอยู่ได้บนฐานแห่งความพอเพียง และการแบ่งปัน อันเป็นแนวทางส่งผลให้เกิดสภาพทางด้านเศรษฐกิจที่ดี (2) อาชชวะ (ความซื่อตรง) คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้มีความซื่อตรงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ต่อดังค์กร โดยประพฤติตนตั้งอยู่ในความสุจริตต่อหน้าที่หรือต่อหลักการทำงานที่ชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (3) มัททวะ (ความอ่อนโยน) คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้วางตนดี ไม่เย่อหยิ่ง เป็นผู้มีอัธยาศัยกันเอง รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ มีสัมมาคารวะเคารพต่อผู้อาวุโสกว่า มีความอ่อนโยนต่อผู้เยาว์กว่า และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ทุกกลุ่มวัย (4) ตปะ (การมุ่งบำเพ็ญเพียร) คือ ผู้นำชุมชนต้องมีความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคที่พบเจอ มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ยอมเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขของสมาชิกในชุมชน (5) อักโกธะ (ความไม่โกรธ) คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ไม่โกรธง่าย ไม่กริ้วกราดลุอำนาจความโกรธ เป็นผู้ไม่หุนหันพลันแล่น เป็นผู้มีเหตุผล มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี เป็นผู้มีความเมตตาปรารถนาดีต่อสมาชิกในชุมชนทุกฝ่าย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ (6) ขันติ (ความอดทน) คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้มีจิตใจมั่นคง หนักแน่น ไม่อ่อนไหวต่อความยากลำบากและปัญหาต่างๆ

โดยต้องเป็นผู้มีวิจยญาณ สามารถรู้จักวิเคราะห์แยกแยะเหตุและผลของปัญหาต่างๆ ที่พบเจอได้ด้วยความรอบคอบ และ 3) หมวดปัญญา (P: PAÑÑĀ) ประกอบด้วย อวิโรธนะ (ความเที่ยงธรรม) คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้มีความหนักแน่น ไม่เชื่อง่าย ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ยึดถือความถูกต้อง ความยุติธรรม เที่ยงธรรมเป็นหลัก เป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ หรือความน่าไว้วางใจของสมาชิกในชุมชนจากการวิเคราะห์จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น ทำให้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ คือ ความต้องการอันพึงประสงค์ของพลเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (E: Economy) หมายถึง ผู้นำชุมชนได้เสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธตามหลักราชธรรม 10 จนเกิดพฤติกรรมที่ดีแล้ว ก็เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทางเศรษฐกิจในชุมชนตามมาด้วย ดังที่ว่า “การเมืองดี เศรษฐกิจก็ย่อมดี”

3. การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนได้มีการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ผ่านบทบาทและพฤติกรรม จำนวน 4 ด้านหลัก (PSPP) อันประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนมีเหตุมีผล สร้างความเชื่อใจให้กับประชาชน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็นในทุกมิติทางสังคมที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะสิ่งสำคัญ คือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม 2) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ผู้นำชุมชนที่ดีต้องเป็นผู้ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์

อย่างเท่าเทียมกัน สร้างโอกาสในความรับผิดชอบ ต่อสังคมร่วมกัน สร้างแนวทางที่ดีต่อการสร้าง โอกาสและการยอมรับกตการร่วมกัน 3) ด้าน พฤติกรรมทางการเมือง คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้มี จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Public mind) สร้างการมีส่วนร่วมโดยปฏิบัติหน้าที่หรือ ทำงานเพื่อส่วนรวม ร่วมมือ ร่วมใจ มุ่งเน้นการลด ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม และมุ่งพัฒนา คุณภาพชีวิตเกี่ยวกับสัมมาชีพ เพื่อสร้างสถานภาพ ด้านเศรษฐกิจให้ดีขึ้นแก่สมาชิกในชุมชน อัน เป็นการสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคมส่วนรวม ตามหลักการปกครองที่ว่า “การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข” โดยยึดบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำที่ดี แบบหลัก 5 ก. ได้แก่ กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้า นำ และกล้าเปลี่ยนแปลง และ 4) ด้านความน่าเชื่อ ถือทางการเมือง คือ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ยึดมั่นใน สุจริตธรรม มีสัจจะ เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความ รัก ความสามัคคี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขกับสมาชิก ในชุมชนเป็นหลัก โดยวางนโยบายการพัฒนาที่ ชัดเจนสามารถจับต้องได้ ไม่เพ้อฝัน ให้เหตุผล รับ ฟังปัญหา และพร้อมแก้ไข ด้วยเหตุผล เพื่อเป้า หมายสูงสุด คือความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน จาก การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ทำให้ค้นพบองค์ ความรู้ใหม่ คือ ความต้องการอันพึงประสงค์ของ พลเมืองในท้องถิ่น ได้แก่ ด้านสันติสุข (P: Peace) หมายถึง เมื่อผู้นำชุมชนใช้แนวทางการพัฒนา บทบาทและพฤติกรรมของตนเองได้ตามหลักการ เชิงพุทธแล้ว ย่อมทำให้เกิดสันติสุขภายในชุมชน จากการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ

ทำให้ทราบได้ว่า คือ บทบาทของผู้นำชุมชนในการ เสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ล้วนจำต้องมี หลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักการ สร้างความเจริญแบบสามัคคีธรรม และเป็นฐาน สำคัญเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความ ยั่งยืน ตามหลักการปกครองที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชน ในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้พบ ประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำประเด็นเหล่านั้นมาเพื่อ การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำชุมชนทางการเมือง การปกครองในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชน ได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักภาวะผู้นำ โดยสามารถเป็นผู้นำที่เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่นได้ ปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำเชื่อถือ เป็นกลาง มุ่งมั่น ทดมเท สร้างโอกาสที่จะพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561, หน้า 267-280) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนา ภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสนา: ทศพิธราชธรรม พบว่า การพัฒนางานในปัจจุบันมนุษย์ทุกคน จำเป็นจะต้องใช้ภาวะการณความเป็นผู้นำเข้ามา เกี่ยวข้องในการพัฒนางานขององค์กรเสมอ การ พัฒนาที่ทำให้เกิดความเจริญจะต้องมีผู้นำที่ดี ภาวะความเป็นผู้นำจะต้องมีทั้งเก่งงาน เก่งคิด เก่ง พูด เก่งคน และเก่งการดำเนินชีวิตไปด้วยกัน ทั้งนี้

พบว่า ผู้นำชุมชนได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล อันสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูธรรมธรนิเทศ อภิญาโณ, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุยะพรหม (2560, หน้า 1-14) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า (1) หลักการมีส่วนร่วม คือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อเผยแพร่ให้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชน (2) หลักคุณธรรม คือยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีการพิจารณาใคร่ครวญการบริหารอยู่เสมอ (3) หลักความโปร่งใส คือสร้างความยินดีในการเผยแพร่ผลการประชุมที่มีผลกระทบต่อประชาชน เผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนรับรู้ ใช้กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้าราชการการที่ประชาชนควรรู้และต้องปฏิบัติ (4) หลักนิติธรรม คือสร้างความยินดีในการดำเนินงานยุติธรรม และตรวจสอบได้ ยึดกฎหมายและกฎเกณฑ์ ปกป้องคนดี ลงโทษคนทำผิด เอาใจใส่ในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไตร่ตรอง กฎระเบียบ ข้อบังคับ และเป็นธรรม ประชาชนยอมรับและปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นำชุมชนได้ใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจารีต ประเพณี คือเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมนำวิถีปฏิบัติ และยึดหลักแบบแผนตามจารีต ประเพณีปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพลเผ่า เพ็งวิภาศ (2559) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ผลกระทบสถานะบทบาทและองค์ความรู้ของประเพณี ฮีตสิบสอง

คองสิบสี่ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่เป็นแบบแผนและแนวทางดำเนินชีวิต (Way of life) ที่มุ่งไปในด้านศีลธรรมประเพณีที่ถูกคิดมากกว่าด้านอาชีพ ฮีต 12 คอง 14 มีอิทธิพลต่อวิถีคนอีสาน และประเพณี ฮีต 12 ชาวอีสานโบราณถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันทำอย่างจริงจัง ส่วนคอง 14 นั้น เป็นแนวปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อความดีงามของตนและส่วนรวม

2. จริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนได้ใช้บทบาทในการครองตน ครองคน ครองงาน ด้วยจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธตามหลักราชธรรม 10 โดยจัดแบ่งเป็นหมวดๆ ตามหลักไตรสิกขา คือ 1) หมวดศีล ได้แก่ ทาน (แบ่งปัน) ศีล (ประพฤติดีงาม) อวิหิงสา (ไม่เบียดเบียน) 2) หมวดสมาธิ ได้แก่ ปริจจาคะ (เสียสละ) อาชวชะ (ซื่อตรง) มัททวะ (อ่อนโยน) ตปะ (มุ่งบำเพ็ญเพียร) อักโกธะ (ไม่โกรธ) ขันติ (อดทน) และ 3) หมวดปัญญา ได้แก่ อวิโรธนะ (เที่ยงธรรม) ดังพอจะสรุปให้เห็นเป็นภาพรวมแต่ละหมวดได้ คือ หมวดศีล ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีจิตสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติปฏิบัติดีงามตั้งอยู่ในระเบียบวินัยเคร่งครัด เคารพกฎกติกาของสังคมและไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการเบียดเบียนที่กระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมวดสมาธิ ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีความเสียสละในประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม คือ ผู้นำต้องเป็นผู้มีจิตอาสา รู้จักเสียสละให้กับส่วนรวมเป็นสำคัญโดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนและกลุ่มพวกพ้อง ประพฤติตนตั้งอยู่ในความสุจริต มีอัธยาศัยอ่อนโยนต่อผู้อื่น ขยัน

หมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ล่ออำนาจหรือใช้อารมณ์ในการสั่งการอันไม่เหมาะสม รวมถึงมีความอดทนอดกลั้นต่อปัญหาอุปสรรคที่ประสบพบเจอ และหมวดปัญญา คือ ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีความหนักแน่น ไม่เชื่อคนง่าย ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ยึดถือความถูกต้อง ความยุติธรรม เทียงธรรมเป็นหลัก เมื่อผู้นำชุมชน สามารถนำหลักราชธรรม 10 ประการดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สมาชิกในชุมชน หากตรงกันข้ามถ้าผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนมิได้นำหลักดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในการปกครองก็อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของพระมหาอนันต์ เจริญศิริพัชร และจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2564, หน้า 50-58) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พุทธศาสนากับการปกครองพบว่า เมื่อคนในสังคมเป็นเช่นนี้แล้ว ก็จะมีคามเดือดร้อนวุ่นวายในสังคม จึงจำเป็นต้องมีการปกครอง กฎ กติกา ข้อตกลง หรือกฎหมาย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ความวุ่นวาย และเพื่อประโยชน์สุขของคนในสังคมหรือในส่วนรวม โดยการปกครองสำหรับผู้ปกครองที่ดีในมุมมองทางพุทธศาสนาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561, หน้า 267-280) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสน์: ทศพิธราชธรรม พบว่า การนำเอาหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาไปศึกษาวิเคราะห์แล้วประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักการปกครองสำหรับภาวะผู้นำ ก็จะทำให้หลักธรรมมีส่วนในการเสริมสร้างคุณธรรมและก่อให้เกิดการพัฒนาผู้นำหรือผู้ปกครองทุกระดับชั้นอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือการพัฒนาชีวิต

ชุมชนสังคมและประเทศชาติของเขาให้ดีขึ้น เขาก็มาพัฒนาครอบครัว ชุมชน และพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้น หลักธรรมจึงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองอย่างแท้จริง ดังเช่นในคำว่า “ราชธรรม” คือธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่ หรือผู้เป็นหัวหน้าในการปกครอง เพราะ “ราช” ศัพท์ ย่อมมีความหมายรวมไปถึงชนผู้เจริญรุ่งเรืองเฉพาะตนและยังบริวารชนให้เจริญรุ่งเรืองตามด้วย และหมายถึง ผู้เป็นศูนย์รวมจิตใจ คือผู้เป็นที่ยินยอมพร้อมใจของชนอื่น ฉะนั้น “ราช” ศัพท์นี้ โดยกำหนดอย่างสูงสุด หมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นฉัตรชัยของประเทศโดยต่ำสุด หมายถึง บุคคลที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือหัวหน้ากลุ่มชนชั้นเล็กๆ ผู้นำกลุ่มชนนั้นมีหลายระดับ ผู้นำในแต่ละระดับนั้นจะต้องมีทศพิธราชธรรมเป็นหลักปฏิบัติ จะเว้นเสียมิได้ หลักธรรม 10 ประการนี้ เป็นหลักปฏิบัติในการปกครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่งๆ ขึ้นไป นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญชัย ฮวดศรี (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 พบว่า 1) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันครอบครัว พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทโดยได้มีการดำเนินการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยระงับความขัดแย้งของคนในครอบครัวในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด 2) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันการเมืองการปกครอง พบว่า พระสงฆ์มีการช่วยเหลืองานของทางราชการ ด้านการปกครอง การสงเคราะห์

ประชาชน และการรักษาความปลอดภัยของชาติ

3) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันศาสนา พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการสร้างความรู้สึที่ดีโดยการออกบิณฑบาตทุกเช้า และรับกิจนิมนต์ไปทำบุญบ้านของญาติโยม 4) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันการศึกษา พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทโดยการเป็นพระสอนศีลธรรมในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 5) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันเศรษฐกิจ พบว่า พระสงฆ์ให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษาต่างท้องที่ที่มาศึกษาเล่าเรียน การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มาศึกษาศีล และให้เช่าที่ดินในราคาถูกให้แก่ประชาชนที่ขาดส่นปลูกที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมากที่สุด 6) บทบาทการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถาบันนันทนาการ พบว่า พระสงฆ์ มีบทบาทโดยการเขียนบทความเผยแผ่ทางหนังสือพิมพ์ การเรียบเรียงหนังสือธรรมะเผยแพร่ และ 7) แนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน ได้แก่ สถาบันทางสังคมต่างๆ ควรมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายในด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้มากขึ้น พระสงฆ์ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลอย่างจริงจัง และสื่อมวลชนควรนำเสนออย่างมีความรับผิดชอบต่อจิตสำนึก จาริตประเพณีและวัฒนธรรมไทย

3. การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนได้มีการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ผ่านบทบาทและพฤติกรรม

4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 3) ด้านพฤติกรรมทางการเมือง และ 4) ด้านความน่าเชื่อถือทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูปลัดเกษญา ผาทอง (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์กับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และไทย พบว่า แนวโน้มบทบาทของพระสงฆ์กับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ อธิบายได้ด้วยฐานคติ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) บทบาททางการเมืองตามประวัติศาสตร์ ตามพระไตรปิฎก ตามพระธรรมวินัย ตามประวัติศาสตร์ ประเพณี และตามกฎหมาย 2) ประเด็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย พฤติกรรมทางสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3) แนวโน้มการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ด้านสิ่งที่เป็นอยู่ทางสังคม ด้านความคาดหวังของสังคม และด้านบทบาทเชิงสร้างสรรค์

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐ ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองโดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับหลักปฏิบัติงานขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการทำความเข้าใจและการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ในการทำความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมือง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ผู้นำชุมชนและประชาชนต้องตระหนักและคำนึงถึงบทบาทของตนเองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสำคัญ

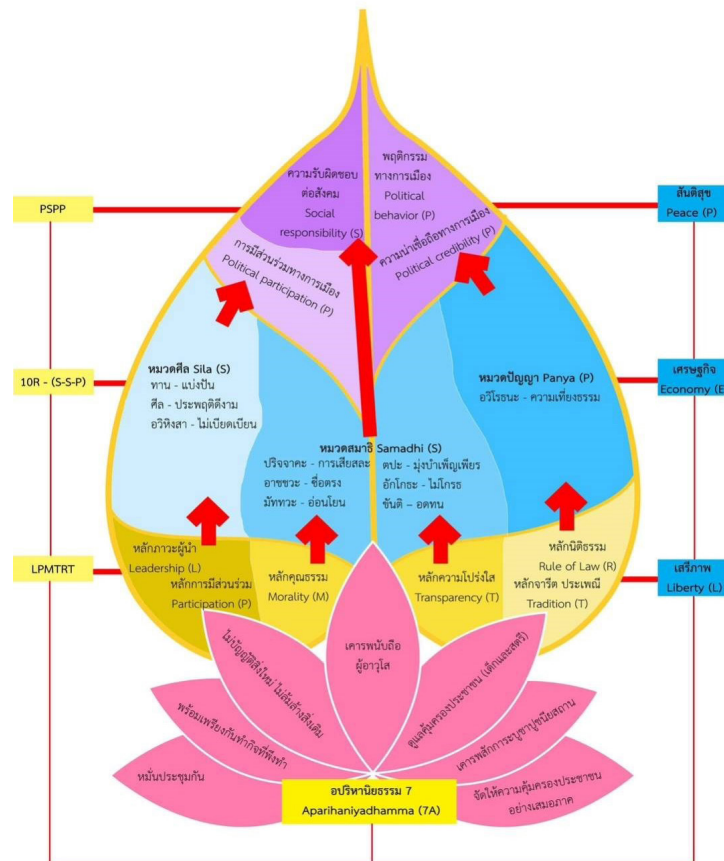
2.2 ผู้นำชุมชนและประชาชนจำเป็นต้องเรียนรู้การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและกระบวนการที่เป็นแก่นสารสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำไปสู่การปฏิบัติของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองให้เป็นที่ยอมรับเคารพนับถือของประชาชน ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษา ดังนี้ ควรทำการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทยต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ “7A + LEP Model” เป็นกรอบเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น อันเป็นผลลัพธ์ที่ตอบสนองความต้องการอันพึงประสงค์ของพลเมืองในชุมชนท้องถิ่น 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านเสรีภาพ (Liberty) 2) ด้านเศรษฐกิจ (Economy) และ 3) ด้านสันติสุข (Peace) โดยมีหลักอภิปธานิธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักการสร้างความเจริญแบบสามัคคีธรรม และเป็นฐานสำคัญเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน ตามหลักการปกครองที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” โดยสามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธศาสนา: ทศพิธราชธรรม. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(1), 267-280.
- ชาญชัย ฮวดศรี. (2549). บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2565). การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง. เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=43427

- ไทย พีบีเอส (Thai PBS). (2566). ย้อนรอย “อดีต 9 นักการเมืองชื่อดัง” ถูกจองจำในคุกจริง. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/330930>
- พระครูธรรมธรนิเทศ อภิญาโณ, ยุทธนา ประณีต และสุรพล สุธะพรหม. (2560). การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2) ฉบับพิเศษ, 1-14.
- พระครูปลัดเกษภา ผาทอง. (2562). บทบาทของพระสงฆ์กับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่ประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และไทย. (ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). *จริยธรรมนักการเมือง*. เข้าถึงได้จาก https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/114
- พระมหากานันต์ เจริญศิริพัชร และจักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2564). พุทธศาสนากับการปกครอง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*, 2(1), 50-58.
- พลเผ่า เพ็งวิภาศ. (2559). *การวิเคราะห์ผลกระทบสถานะบทบาทและองค์ความรู้ของประเพณี ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ในจังหวัดขอนแก่น*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). *ภาวะผู้นำ และจริยธรรมนักการเมือง*. เข้าถึงได้จาก https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/538
- สำนักข่าวไทย อสมท. (2566). *ศาลยกฟ้องคดีทุจริตสหกรณ์ครูที่ขอนแก่น*. เข้าถึงได้จาก <https://tna.mcot.net/region-1246907>
- สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) จังหวัดขอนแก่น. (2566). *ผลดำเนินงานจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ กรณีร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/view/hrkhonkaen/%E0%B8%A8%E0%B8%9B%E0%B8%97>
- หนังสือพิมพ์โคราชคนอีสาน. (2563). *ปธ. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น เผย “เอกราช” สารภาพยกยอกเงิน 431 ล.* เข้าถึงได้จาก <https://www.koratdaily.com/blog.php?id=13992>
- Helana, C. (1999). *Democracy in Practice*. London: Routledge.